

BESLUT

2012-02-06

Dnr: 11/02009,
2010 och 2022**SAKEN**

Morgonpasset Sommar, P3, 2011-07-25, kl. 9.55, program om terrordåden i Norge; fråga om opartiskhet

BESLUT

Inslaget fälls. Granskningsnämnden anser att det strider mot kravet på opartiskhet.

FÖRELÄGGANDE

Sveriges Radio ska på lämpligt sätt offentliggöra nämndens beslut.

INSLAGET

Programmet handlade om terrordåden i Norge som hade ägt rum tre dagar tidigare. Programmet avrundades med att de två programledarna sa följande.

(Pgl. A) – Och vi kan väl sluta med de orden som den här unga flickan sa, som också Stoltenberg citerade på minnesgudstjänsten, "Om en man kan visa så mycket hat tänk vad mycket kärlek vi kan visa tillsammans då". (Pgl. B) – Vad synd att hon inte sa rösta inte på SD.

ANMÄLNINGAR

Tre anmälare är kritiska till programledarens uttalande om att inte rösta på SD.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Radio (SR) anser att det kritiserade uttalandet inte strider mot kravet på opartiskhet och anför i huvudsak följande.

Morgonpasset Sommar i P3 var ett direktsänt underhållningsprogram med humor och satir som viktiga ingredienser. Programledarna ska vara starka personligheter att både hata och älska och de har olika roller i programmet. Programledare Y:s roll var i somras att skruva till frågorna ett extra varv och ifrågasätta det mesta. Det var alltså *Morgonpasset Sommars* första sändning efter de tragiska händelserna i Norge och programledarna ställdes inför en utmaning som de inte kunnat föreställa sig när de gick hem för dagen på fredagen. Redaktionen beslöt att man skulle göra ett program som hade en annan ton och form än vad programmet vanligtvis har. En reporter fanns på plats i Oslo och rapporterade om det senaste som skedde. Under programmets gång uppmanades lyssnarna att inkomma med e-post, sms och lyssnarkommentarer på webben.

Under helgen som föregick sändningen hade det framkommit att gärningsmannen var medlem i Fremskrittspartiet, ett så kallat missnöjesparti på högerkanten, som har vissa politiska beröringspunkter med Sverigedemokraterna bland annat i fråga om invandring. Det hade också rapporterats att gärningsmannen gjort flera islamkritiska inlägg på högerextrema sajter. Han hade dessutom gett uttryck för nationalistiska hållningar och framstått som kritisk till ett mångkulturellt samhälle.

Många av de lyssnarkommentarer som kom in till redaktionen under morgonen innehöll, som en motreaktion till det som rapporterats vara gärningsmannens drivkraft, starka aggressioner mot främlingsfientliga krafter i allmänhet men främst mot Sverigedemokraterna. Programledarna hanterade också en stor mängd reaktioner som hade grovt rasistiskt innehåll. Programledarna lyckades, trots att de befann sig i en mycket ovan och stressig situation, under hela direktsändningen hålla en god nivå i samtalen och snabbt välja ut de lyssnarinlägg som de bedömde kunde läsas upp. Det genomgående budskapet från dem var att man skulle agera för att verka för ta hand om varandra och engagera sig i något som kunde göra världen till en bättre plats. Man sa även att ”våld ska mötas av mer demokrati”.

I sändningens sista sekunder sammanfattade programledaren Y det som framkommit i ett stort antal inlägg från lyssnare och gjorde sig på sätt och vis till tolk för den lyssnaropinion mot främlingsfientlighet som var tongivande för morgonens sändning. Programledarens korta reflektion sedd för sig skulle kunna vara oförenlig med kravet på opartiskhet men anser att sammanhanget i vilket det gjordes samt programledarens roll måste beaktas. Det som hände i Norge är en historisk händelse och först i slutet av helgen stod vidden av de oerhört tragiska händelserna som ägt rum på Utöya klar. Det hade också varit en massiv medierapportering angående gärningsmannens motiv och politiska uppfattning. Det är naturligtvis så att även professionella programledare i detta läge blir berörda av situationen och vid några tillfällen sa programledarna att det var ”jobbigt” att genomföra sändningen för de själva var arga och ledsna över det som hänt. SR är väl medvetet om att det i en situation som denna ställs höga krav på saklighet och opartiskhet men anser ändå att granskningsnämnden måste ta hänsyn till det sammanhang i vilket det fördes fram.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SR ska bedriva programverksamheten opartiskt och med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i radion (6 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Granskningsnämnden får besluta att ett programföretag som brutit mot villkor i sitt sändningstillstånd på lämpligt sätt ska offentliggöra nämndens beslut (17 kap. 10 § radio- och tv-lagen).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Granskningsnämnden har förståelse för att en programledare blir berörd och att det är en utmaning att hålla en professionell nivå i en ovanlig och påfrestande situation som den SR beskriver i sitt yttrande. Nämnden anser dock att programledare B:s värderande uttalande innebar ett ställningstagande som inte är förenligt med rollen som företrädare för SR. Inslaget strider därför mot kravet på opartiskhet.

Detta beslut har fattats av Kerstin Calissendorff, Maria Edström, Annika Åhnberg, Elisabet Bäck, Leif Hedman, Pia Kronqvist och Helena Jäderblom efter föredragning av Tarek Touma.

På granskningsnämndens vägnar

Kerstin Calissendorff

Tarek Touma